

BIBLIA

Az októberi elmélkedéseket az EK közösség tagjai készítették (Budapest-Pilisborosjenő), sorrendben Kiss Gábor, Bajnokné Benyhe Judit, Schanda Beáta, Botlik Benedek és Kosztolányi Mária, a novemberi elmélkedéseket Gyűrű Ferenc (Lövő) írta.

Október 3. – Évközi 27. vasárnap – Mk 10,2-16 – Hűség és gyermekiség

A házasság a téma a mai evangélium első részében. A nő és a férfi élethosszig tartónak szánt szent szövetsége, amit tehát Isten egybekötött. Isteni szándék, hogy egy nő és egy férfi örök hűségben éljen egymással. Felmerül a kérdés, hogy a férfi és férfi, vagy nő és nő között létrejövő házasság szintén Isten szándéka szerint való-e. Azt gondolom, minden szeretetkapcsolat Isten által támogatott, azonban az Újszövetség nem tesz említést azonos neműek közötti házasságról. Jelen korunk problémája, hogy mennyire tudjuk elfogadni az azonos neműek házasságát, és hogy ők mennyire képesek beilleszkedni a többségben heteroszexuális párokból állók világba. Úgy gondolom, nem az elfogadás jelenti az igazi problémát, hanem az, hogy mennyire tekinthető

természetesnek az azonos neműek együttélése.

A házasság némely esetben maga a földi mennyország, de a megkötött házasságok több mint fele válással végződik. A házasság tehát földi pokol, több mint ötven százalékban. Ebből a pokolból az egyik menekülési mód a válás. A válás, ami az isteni szándék ellen van, és általában tragédiák sorozatával jár. Lehet elválni, de nem szabad, mert tragédiák sorozatával jár. A válás a szeretet durva megsértése, sokan mégis ezt választják a túlélés érdekében. Sajnálatra méltó, pedig az elvált embereket nem sajnálni, hanem segíteni, szeretni kell. Minden házasságban vannak mélypontok és zátonyra futások. Senki sem ítélné meg mások házasságát, hiszen nem élt benne, de mindent elkövethet

saját házassága rendben tartása érdekében. Egy jól működő házasság példája lehet a legnagyobb segítség azok számára, akik épp a válás gondolatával játszanak.

„Aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy gyermek, nem megy be oda.” Mít tud többet egy gyermek, mint egy felnőtt? A gyermek kevesebb tudása a „több”. Még nincs megfertőződve a felnőtt gondolkodással sokszor együtt jár az önzéssel és szeretetlenséggel, az uralkodni és nyereszkeskedni akarással, a másokkal szemben előnyöket hajhászó magatartással. A gyermekben a vágyak még összhangban vannak a lehetőségekkel, viszont sok felnőtt vágya minden határon túli, és emiatt az elérhetetlen vágyak kínjában élve, vakok az Isten országára.

Október 10. – Évközi 28. vasárnap – Mk 10,17-30 – Az osztozásról

Talán nem túlzó azt állítani, hogy a radikális ellenségszeretet mellett ez az evangéliumi szakasz szól a legkeményebb Jézusi parancsolatról.

A gazdag ifjú nagyon szeretett volna Istennek tetsző életet élni. Kora ifjúságtól fogva megtartotta azokat a parancsolatokat, amelyeket népe évezredek alatt Isten törvényeként fogadott el. Ezek megtartásával szerette volna bebiztosítani maga számára az örök életet. Kíváncsi volt, hogy korának népszerű tanítója, Jézus, vajon mely parancsolatok megtartását tartja elengedhetetlennek a vágyva vágyott örök élet elnyeréséhez.

Jézus válasza a kérdező és a közelben lévő tanítványok számára is megdöbbentő volt: „...menj, add el, amid van, és oszd szét a szegények

között!” Megdöbbentő, hiszen a zsidóság parancsolatai nem tiltották a gazdagságot! Nem volt szabad lopni, mást megkárosítani, segíteni kellett a szegényeken és a bajba jutottakon, tizedet kellett fizetni – de hogy szegénynek kelljen lenni, ez valami egészen váratlan, szokatlan elvárás volt.

Az emberek általában nem szeretnék szegényé válni. A gazdag ifjú is eloldalgott Jézus mellől, és a tanítványok is megrökönyödtek (más fordításban elborzadtak) a hallottaktól.

Jézus egy nagyon fontos parancsolatot, a szegények megsegítését, azaz az osztozást állítja az örök élet elnyerésének feltételeként. Nem cél tehát a szegénység, hanem következmény, amely törvényszerűen bekövetkezik, ha az ember nyitott

szemmel és érzékeny lélekkel jár a világban. Ez általában nem rövid folyamat. Tudja ezt Jézus is, hiszen Zakeus, a gazdag vámos esetében örül fele vagyona szétosztásának is. És a régi és mai tanítványok is kapnak megnyugtató biztatást tőle: szétosztott javainkért százannyit kapunk még itt ebben a világban. Nem aranyat, gyémántot, nem a földi gazdagságnak számító anyagi javakat, hanem velünk is osztozó testvéreket, szülőket, gyermekeket, akiktől megkaphatjuk a mindnyájunk számára oly fontos szeretetet, elfogadást és létbiztonságot.

Istenünk! Segíts nekünk ellene mondani a gazdagság kísértésének és megosztani javainkon a rászorulókkal!

Október 17. – Évközi 29. vasárnap – Mk 10,35-45 – Zebedeus fiainak kérése

A perikópa eleje annyira ismerős! Az ember – jelen esetben kettő: Jakab és János – odamegy egy tekintélyszemélyhez – jelen esetben Jézushoz. És első mondatával rögtön „bianco” ígéretet szeretne kapni: „Mester, szeretnénk, ha teljesítenéd

egy kérésünket.” Hányszor, de hányszor szólítja meg így a gyerek a szülőt, a beosztott a főnökét, de akár egy pár egyik tagja a másikat! Főleg olyankor, ha bizonytalan a kérése teljesíthetőségében, abban, hogy „józanul” jogosnak minősül-e a

kérése. (És még inkább ha némi protekcióra számít...) Inkább próbálkozik, hogy már előre igenlő választ kapjon – és ha esetleg a válasz elutasító, akkor visszavághasson: „De hisz megígérted...”. Jézus is óvatos: nem ígér semmit,

hanem visszakérdez: „Mit tegyek nektek?” Pedig szereti a Zebedeusfiakat, szívesen ígérne nekik valami jót!

És ilyenkor elő kell jönni a kérréssel: feketén-fehéren, ki kell mondani azt, amire a kérő ácsingózik. Itt a dicsőségben-ülésről van szó, de a saját életünkben ezer másik példát tudnánk mondani, amire mind-mind vágyunk! Gyerekkorunkban egy késői lefekvés, egy buliba vagy meccsre történő elengedés, később egy előléptetés, egy fizetésemelés, egy nyilvános dicséret, egy vágyott ajándék, egy beleegyezés...; jellemzően a másik akaratának az enyém-

hez hajlítása! Úgy legyen, ahogy én akarom.

A válasz szinte mindig lehetne a jézusi: „Nem tudjátok, mit kértek.” Így van: a vágyak könnyen elvakítanak, sem az előzményeket, sem a következményeket nem gondoljuk át. Visz, sodor, éget, sürget a vágy! És bármire rávágjuk, hogy „Igen, készen vagyunk” – csak teljesüljön a (pillanatnyi) vágyunk, vagy legalább kapjunk ígéretet a teljesülésére! Így válaszolt Jakab és János is.

És a történet szerint Jézus ezt a helyzetet is tanításra használja fel. No, nem „direktbe”, nem Jakabot és Jánost oktatja ki, hanem figyelni a

12-t, és a köztük lévő dinamikára – most épp’ a neheztelésre – fűzi fel a maga fontos üzenetét: „Ha valaki közületek nagy akar lenni, legyen a szolgátok, és ha valaki közületek első akar lenni, legyen mindenkinek a szolgálója.” A pillanatnyi, vágyfűtötte kérés helyett egy sokkal tágabb látómezőről, egy mindennapi viselkedéseket megszabó viselkedésről, élet-hozzáállásról beszél.

Istenem, segíts, hogy a vágyaink ne vegyék el a józan eszünket! Hogy előzményekkel és következményekkel együtt lássuk a vágyott céljainkat, és ehhez tudjuk igazítani a tetteinket, szavainkat!

Október 24. – Évközi 30. vasárnap – Mk 10,46-52 – „Látó” vakok, „vak” látók

Szentírási részletünk morális értelmezésére teszem a hangsúlyt, mert úgy érzem, a perikópa több erkölcsi aktualitást is rejt. Amikor Márknál a Misna által előírt, de szinte abszurd és betarthatatlan tisztasági szokásrendről olvasunk, amely a zsidó közösségek életét szabályozta, eszünkbe juthat a mi mai, elburjánzó higiéniai kultúránk. Például a csomagolás kultusza: a teafű filterbe, a filter papírfóliába, a papírfóliás filter dobozba, a doboz celofánfóliába kerül (amikor megteát főzünk, visszafelé), hogy amit magunkhoz veszünk, sterilen tiszta legyen. Vagy a tisztító takarítás („cleaning”) és óriási eszközzarze-

nálja: a törlőkendők ezernyi változatától a szájtisztítók sokféle mutációján át a kultikus böjtölést fogyókúrává átváltoztató, méregtelenítő („detox”) kellekekig. Hogy ennek a fizikai tisztaságnak a hajszolása ökológiai tisztátalansághoz vezet[ett], azt már lehetetlen kendőzni. Egyre jobban előtűnik az is, hogy tárgyaink steril, testünk szagtalan tisztasága milyen keveset nyom a latban kultikus tisztaságunk mérlegén. És keserves tapasztalat, hogy a szívünkben támadó tisztátalanságokkal szemben hatástalanok a tisztító („purifying”) teák.

Aztán mintha egészen hozzánk beszélne Jézus, amikor a farizeusok

szemébe mondja: „Így helyezitek hatályon kívül Isten szavát hagyományotok révén, amelyet ti magatok tettetek hagyománnyá.” Hisz bőségben látjuk a példát arra, vallási kultúránk hogyan válik lassan fogyasztói szokássá és médiaeseményné: turisztikai célú El camino, politika színházzá vált búcsú Csíksomlyón, egyre drágább és teátrálisabb házasságkötési ceremóniák, Valentin-nappá mutálódott Szent Bálint-émlékezet – és még sorolhatnánk. A fogyasztói tömegember spirituális igénye csak az álhagyományokra nyitott – mondja Hamvas Béla. „Ti is ennyire értetlenek vagytok? – kérdezhetjük Jézussal.

Október 31. – Évközi 31. vasárnap – Mk 12,28-34 –

A főparancs

A szeretet „parancsa” bele van írva az emberi természetbe, nagyon rég óta. Lám, már az Ószövetségben is ez a legfőbb parancs. Igaz, az emberi természetben sok más is benne van – erőszak, agresszió, szerzés, vevés, ölés stb. –, de megoldást az életünkre csak a szeretet jelentheti. Jézus azért jött, hogy a szeretet üzenetét hozza el a Szeretet Istenétől, megmutassa, élénk élje, hogy mit is jelent szeretni.

Két főparancs van: az Isten és az ember (felebarát) szeretete. Hogyan lehet és kell Istent, és hogyan az embertársunkat szeretni? Miben nyilvánul meg az Isten iránti szeretetünk? Imádjuk őt, sokat imádkozunk, hálát adunk, dicsőítjük, böjtölünk, templomba járunk. Ha ezeket megtesszük, valóban szeretjük Istent? Isten elvárja-e ezeket tőlünk? Szüksége van-e Istennek a mi imádatunkra? Én azt hiszem, Jézus arra tanított minket, hogy Istent csak az

embertársainkon keresztül tudjuk szeretni.

Miben nyilvánul meg a felebaráti szeretet? Az utolsó ítélet tablójában Jézus nagyon egyértelműen elmondta: Amit a legkisebbek közül eggyel is tettetek, velem tettétek: „Éheztem, és ennem adtatok, szomjaztam, és innom adtatok, vándor voltam, és befogadtatok, mezítelen, és felruháztatok, beteg voltam, és meglátogattatok, börtönben voltam,

és fölkerestetek.” Ilyen tettekkel lehet és kell szeretnünk az embertársainkat, még az ellenségeinket is. Ez egyben azt is jelenti, hogy a legkiszolgáltatottabb, a társadalom peremére került emberek felé van a legtöbb tennivalónk, másként nem tudjuk Istent szeretni. Jézus élete is ezt a példát mutatja: ahogy ő szeretete az Atyát, az mindig a betegek gyógyításában, az elesettek, lenézettek felemelésében, a szegények megetetésében nyilvánult meg.

A lecke fel van adva: a két parancs teljesítése életre szóló feladat. Szeresd felebarátodat, mint önmagadat: ahogy magunknak nem kívánunk éhezést, menekülést, számkivettséget és nyomort, úgy embertársainkon is segítenünk kell – minden tőlünk telhető mértékben –, ha ilyen helyzetbe kerülnek. Akkor Jézus minket is megdicsér: „Nem vagy messze Isten országától.”

November 7. – Évközi 32. vasárnap – Mk 12,38-44 – Mindent adni!

A szegény asszony példája megtanít bennünket arra, hogy milyen lelkülettel kell adnunk.

Rabindranath Tagore indiai költő-zeneszerző írja egyik történetében: „Mint koldus, a fálu Fő utcáján koldultam. S akkor messze megjelent a te aranyos kocsid, mint valami csillogó álom. Ki ez? A királyok királya? Remény ébredt bennem: a nehéz napok elmúlnak. A kocsi egyre közeledett, és megállt melletttem. Tekinteted a szememet kereste, és mosollyal az arcodon kiszálltál a kocsiból. Végre! – gondoltam – elérkezett életem boldogsága! Ekkor váratlanul kinyújtottad felém jobb kezedet, és azt mondtad: „Mit akarsz nekem ajándékozni?” Micsoda királyi tréfa ez, egy koldustól koldulni!

Zavarban voltam, és tétován álltam ott, majd kivettem tarisznyámból egy rizsszemet, és neked adtam. De mennyire csodálkoztam este, amikor a tarisznyámban kotorásztam, és a sok értéktelenség között a kis rizsszemet újra megtaláltam – arannyá válva! Késérően sírtam, hogy nem volt bátorságom a tarisznyámból mindenemet neked adni!”

Adni, ajándékozni, de nem méricskélve, nem zsugorian és szűkmarkúan. Az evangéliumban szereplő özvegyasszony a két fillér közül az egyiket megtarthatta volna. De mind a kettőt odaadta. Az egészet, mindent. Akkoriban két fillér egy napi megélhetést jelentett. Isten nem elégszik meg az ember feleslegével,

Ő mindent akar, az egész embert akarja.

Jó dolog a feleslegünkből adni. De a jézusi nagylelkűség ott kezdődik, amikor készek vagyunk megosztani másokkal azt is, amire szükségünk van. Aki a fölöslegéből ad, az önmagát nem adja oda. Aki mindenét adja, az nemcsak pénzét, kenyérét, ruháját adja, hanem saját magát is. A szeretet mértéke a teljesség.

Találóa írja Uwe Seidel evangélikus teológus:

„Vendég vagyok a földön,
s mindenem, amim csak van, ajándék.
Tovább kell adnom,
hogy csak a szeretet maradjon
és növekedjék.”

November 14. – Évközi 33. vasárnap – Mk 13,24-32 – Rövid az idő!

„Évszázadokkal ezelőtt megjövendölték. A tudomány igazolta. A Biblia is megírta. Mi mégsem hittük el. De most eljött a világvége.” E rémisztően ható mondatok egy amerikai katasztrófafilm ajánlójából származnak. Az emberek fantáziáját mindig izgatta a kezdet és a vég kérdése. Érdeklődik iránta a tudomány. Izgalmas témája a művészeknek. A különböző vallásokat is válaszkérésre ösztönzi. Egyes gondolkodók szerint a világegyetem a széthullás felé tart, amit az entrópia törvénye és a táguló világegyetem jelensége valószínűsít.

Ha a mai evangélium leírását vesszük, akkor sokakat elfog a ret-

tegés, a borzalom. Főképpen akkor, ha ehhez még hozzávesszük a XIII. században keletkezett gyászmise szekvenciáját, a „Dies irae, dies illa...”-t. Ha hozzá még meghallgatjuk Verdi Requiem című művének idevágó részeit az ének és zenekar részvételével, akkor talán még jobban beleborzongunk, és a hideg is futkos a hátukon.

Az evangélium leírásának a képanyaga az ókor számunkra már túlhaladott világképéhez tartozik. A képanyag azonban nem önmagáért van. Sajátos stílusával, eszközeivel egy másik mondanivalóra figyelmeztet bennünket. Földi életünket jól kell felhasználnunk. Jézus mond-

ta el nekünk, élte elénk, hogy mit és hogyan is tegyünk ebben a rövid földi életben.

Henri-Frédéric Amiel svájci filozófus rádöbrent arra a nagy igazságra, hogy bármilyen sokáig élünk is a földön, az rövid időt jelent. Ezért jobban ki kell használnunk a jelen adta lehetőséget arra, hogy örömet szerezzünk másoknak. Ezt írja: „Az élet rövid, ezért nincs sok időnk megörvendeztetni azok szívét, akik velünk együtt utaznak ezen a ködös úton. Siessünk hát szeretni! Siessünk kedvesnek lenni!”

November 21. – Krisztus Király ünnepe – Jn 18,33-37 – Furcsa egy király!

Ha Poncius Pilátus kilépne a Credóból, és körülnézne, vajon mit látna? Hol van a hatalmas császárság, hol van a trón, a gazdagsága, a hatalma? Mindezt porrá őrölte az idő. Romokban hever a Forum Romanum. Turisták báméskodnak a tört oszlopok között. Akit viszont elítélt, ő még mindig, 2000 év után

is „uralja” azok szívét, cselekvésvilágát, akik követni akarják őt.

Jézus a csodás kenyérszaporítás után visszautasította a lelkes tömeg által felkínált királyságot (Jn 6,15). Ha elfogadta volna, eltért volna az Atya tervétől. Azért sem kért belőle, mert ő nem földi király akart lenni.

Pilátus ítélszéke előtt elismerte királyi méltóságát. Erről szól a mai evangélium. Itt már nem lehetett félreérteni, hiszen töviskorona volt a fején, és kigúnyolták. A Pilátussal folytatott rövid beszélgetés során Jézus világosan kifejtette, miként kell érteni királyságát. A helytartó biztosan csodálkozott rajta, hiszen

király nincs királyság, vagyis uralom nélkül. De kinek parancsol Jézus? Azt mondja, hogy van országa. De hol, merre? Kik őrzik határait? Ki szed vámot? Ki bíraskodik? Ki adóztat, és ki adózik?

Milyen az ő királysága? Országa nem ebből a világból való.

Furcsa egy király: nem a fejünket mossa meg, hanem a lábunkat. Ő nem tartozik a véres kezű uralkodók sorába, akik erőszakra építették hatalmukat, és embervérrel keverték kötőanyagát. Lemond a hatalomról. Legfontosabb tevékenysége nem az uralkodás, hanem a szolgálat. Bármit megtehetett volna ellenségeivel,

de akkor nem maradt volna a szeretet útján.

Dsida Jenő erdélyi magyar költő sok képet, festményt látott Jézusról. Nem volt tőlük elragadtatva. Ezért írta ezt a versét:

„Krisztusom, én leveszem képedet falamról.

Torz hamisításnak érzem vonalait, színeit, sohase tudlak

ilyennek elképzelni, amilyen itt vagy.

Ilyen ragyogó kékszeműnek,

ilyen jóllakottan derűsnek,

ilyen kitelt arcúnak,

ilyen enyhe pirosnak,

mint a tejbeesett rózsa.

Én sok éjszaka láttalak már,

hallgattalak is számtalanszor,

én tudom, hogy te egyszerű voltál, szürke, fáradt és hozzánk hasonló.

Álmatlanul csavarogtad a számkivetettek útját, a nyomor,

az éhség siralomvölgyeit,

s gyöttrő aggodalmaid horizontján

már az eget nyaldosták

pusztuló Jeruzsálemed lángjai.

Hangod fájó hullámokat kavart,

mikor a sok beszéd után

rekedten újra szólani kezdél.

Megtépett és színehagyottruhádon

vastagon ült a nagy út pora,

sovány, széltől-naptól cserzett arco-

don bronzvörösre gyült a sárgaság,

s két parázsló szemedből

sisteregve hullottak

borzas szakálladra az Isten könnyei.”

(Krisztus)

November 28. – Advent 1. vasárnapja – Lk 21,25-28.34-36 – Virrasztani és imádkozni!

Új egyházi év. Kezdhethünk újra. Ha nem vagyunk magunkkal elégedettek Jézus követésében, akkor itt az alkalom javítani. Ezeket tanácsolja nekünk Jézus:

„El ne nehezédjék szívetek tobzódásban, részegeskedésben és az evilági gondokban” (Lk 21,34)! Mindenki tudja, hogy az alkohol hatására mennyire el tud nehezédni a fej, átvitt értelemben a szív is. A szenvedély teljesen meg tudja változtatni a szív érzéseit, ki tudja vetkőztetni az embert emberi méltóságából.

De Jézus kijelentése szerint az evilági gondok is okozhatják a szív elnehezését. A megélhetési nehézségek, a munkahely elvesztésének fenyegetése, a gyermeknevelésben előforduló kudarcok és tehetetlenségek, a munkahelyi környezetben előforduló rosszindulatú fecsegség és gáncsokodás. Ez mind okozhatja a szív elnehezését.

Az elnehezedett szívű ember lelkileg könnyen elcsügged, elfásul. Istennel való kapcsolata is lazul. Elmarad a szellemi fejlődés, elmarad a karitatív tevékenység. Az elnehezült szívű ember, egy példával élve, hasonlít ahhoz a madárhoz, amelynek szárnya csupa sár: nem tud repülni. Égi napsugárra van szükség ahhoz, hogy lerázhassa a szárnyaira tapadt sarat.

Most éljük tudatosabban Jézuskövetésünket! Ne nehezítsük el mások szívét megbántásokkal, rágalomokkal, üres beszédekkel. Családtagjainkat, munkatársainkat ne bántuk meg rosszindulatú fecsegséssel. Adjuk meg az esélyt nekik is, de magunknak is, hogy ők is, mi is figyelmesebbek, éber szívűek legyünk Jézus iránt.

„Virrasszatok és imádkozzatok szüntelenül” (Lk 21,36) – ajánlja Jézus. Az imádság az az égi napsu-

gár, amely leszárítja a madár szárnyáról a sarat. Az Istennel folytatott párbeszéd az, ami meg tudja szabadítani az elnehezült szívű embert a lélek ólomterheitől. Az imádság az, amely fel tudja szítani az Istenbe vetett bizalmat és az iránta tanúsított szeretetet.

Virrasztani és imádkozni! Ez a mi adventi lelki programunk. Amikor a szülők virrasztanak beteg gyermekük fölött, amikor virrasztva

dolgoznak a csaláért, ezt szeretetből teszik. De amikor imádkozom, azt is hasonló virrasztó szeretettel tegyem, s akkor majd újra szárnyalni tud a lélek.

Jézus maga adja meg haladásunk, fejlődésünk irányát, és célját: Szívetek el ne nehezédjen, virrasszatok és imádkozzatok! Erre törekedjünk, ez legyen a szemünk előtt most ebben a szép, bensőséges és családias adventben.

